

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

05 aprilie 2016

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componență:

Președinte – Nicolae Gordilă,

Judecători – Ion Guzun, Elena Covalenco, Liliana Catan, Iurie Diaconu,

juducând în ședință, fără participarea părților, recursul ordinar, prin care se solicită casarea sentinței Judecătoriei Criuleni din 11 martie 2015 și decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 25 septembrie 2015, în cauza penală, declarat de inculpata

Calcatinge Maria Gheorghe, născută la 03 martie 1975, originară din s. Mășcăuți, r-nul Criuleni, locuitoare a or. Criuleni, str. Ștefan cel Mare 52, ap. 23.

Termenul examinării cauzei:

1. *Instanța de fond de la 18.02.2014 pînă la 11.03.2015;*

2. *Instanța de apel de la 06.04.2015 pînă la 25.09.2015;*

3. *Instanța de recurs de la 16.12.2015 pînă la 05.04.2016.*

Procedura prevăzută de art. 431 alin. (1) pct. 1¹) Cod de procedură penală a fost legal executată.

Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție asupra recursului ordinar în cauză în baza actelor din dosar,

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Criuleni din 11 martie 2015, Calcatinge Maria a fost recunoscută vinovată de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (2) lit. c) Cod penal și i-a fost aplicată pedeapsa cu închisoare pe un termen de 2 ani, cu privarea de dreptul de a acorda servicii juridice pe un termen de 3 ani.

În baza art. 90 Cod penal, i-a fost suspendată executarea pedepsei pe un termen de 3 ani.

A fost admisă în principiu acțiunea civilă a părții vătămate Gorgos Valentina, privind încasarea de la Calcatinge Maria a prejudiciului material și moral, urmînd ca asupra cuantumului acestor despăgubiri să hotărască instanța civilă.

2. Pentru a pronunța sentința, instanța de fond a reținut că, Calcatinge Maria, în vara anului 2008 a comis o escrocherie, cauzînd daune în proporții considerabile pătimatei Gorgos Valentina, în următoarele circumstanțe:

Astfel, pe data de 13 iunie 2008, pătimita Gorgos Valentina, a încheiat cu ÎM OMF „Microinvest” SRL, un contract de împrumut cu destinație specială cu dobîndă, nr. CR TS — 105/08. Potrivit acestui contract ÎM OMF „Microinvest” SRL, i-a acordat pătimatei Gorgos Valentina, un împrumut bănesc cu dobîndă în cuantum de 60 000 lei, pe care ultima urma să-l achite în 36 de rate lunare.

După încheierea acestui contract de împrumut bănesc cu dobîndă din 13 iunie 2008, pătimită Gorgos Valentina, a plecat la muncă în Federația Rusă, iar înainte de plecare s-a înțeles cu Calcatinge Maria, precum că ea îi v-a expedia lui Calcatinge Maria din Federația Rusă, prin intermediul sistemelor de transfer bănesc internațional, anumite sume de bani, iar ultima îi va achita pentru ea aceste sume bănești la ÎM OMF „Microinvest” SRL, pentru stingerea obligațiilor contractuale la contractul ei de împrumut descris mai sus.

Astfel, în perioada de timp 18 august 2008 și 31 decembrie 2009, pătimită Gorgos Valentina i-a transferat din Federația Rusă lui Calcatinge Maria 43 569 lei 71 bani pentru achitarea creditului bănesc indicat mai sus, însă Calcatinge Maria, prin înșelăciune și abuz

de încredere, a achitat din această sumă bănească primită de la pătimită, din numele pătimatei Gorgos Valentina la contul ÎM OMF „Microinvest” SRL, banii în sumă de numai 20 750 lei 22 bani, iar banii în sumă de 22 819 lei 49 bani, i-a însușit, cauzându-i în acest mod pătimatei un prejudiciu material considerabil.

3. Împotriva sentinței instanței de fond a declarat apel, inculpata Calcatinge Maria și avocatul acesteia, Ion Briceac, care au solicitat casarea acesteia, cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care inculpata să fie achitată, sau adoptarea unei noi hotărâri prin care procesul penal în cauză să fie încetat în legătură cu existența unor hotărâri neanulate de neîncepere a urmăririi penale pe cazul dat. Apelanții au invocat următoarele motive:

- sentința instanței de fond este o transcriere a rechizitoriului. Instanța de fond a concluzionat însușirea de către Calcatinge Maria a sumei de 22 819,49 lei, în timp ce partea vătămată revendică suma de 16 305,41 lei. Astfel, instanța de fond a preluat aceste sume și le-a atribuit autoritate de lucru judecat;

- acuzarea este formulată în lipsa unei anchete obiective. Circumstanțele privitor la achitarea ratelor de credit la instituția OMF „Microinvest” SRL, nu au fost elucidate de către acuzare, foaia dosarului 189, conține informația privind acțiunile ce urmau a fi realizate de către organul de urmărire penală, precum și necesitatea audierii în calitate de martori a angajaților ÎM OMF „Microinvest” SRL, referitor la rambursarea creditului, iar martorii respectivi nu au fost audiați și circumstanțele privitor la restituirea creditului nu au fost elucidate pe deplin;

- instanța a invocat că Calcatinge Maria, cunoscând că Valentina Gorgos având o situație materială grea, a ajutat-o să obțină un credit în mărime de 60 000 lei și un împrumut de la mătușa Valentina Bobeico în sumă de 3 000 euro și în acest mod încă de la început a urmărit însușirea sumei de 22 819,49 lei. Aceste aprecieri ale instanței sunt absurde, or intermedierea obținerii mijloacelor financiare s-a realizat întocmai așteptărilor părții vătămate care nu a raportat vreun comportament criminal în acest sens din partea inculpatei. Apărarea consideră că sprijinul acordat de către inculpată, atestă mai degrabă lipsa relexelor intenții ale sale;

- Calcatinge Maria nu a cunoscut textul contractului de împrumut și anexa acestuia, iar instanța de fond nu a stabilit contrariul, iar prin sentință de fapt, instanța de fond a imputat inculpatei obligativitatea executării unui contract de împrumut;

- din declarațiile lui Valentina Gorgos și ale inculpatei, rezultă că achitarea ratelor de împrumut se realiza haotic și nu la o dată fixă, deoarece banii erau transferați de către Valentina Gorgos de peste hotare în mod haotic, în sume diferite și la date diferite, iar în unele luni în genere nu erau transferați bani. Inculpata a avut intenția de a-și executa angajamentele asumate, fapt ce a și făcut. Ea a transferat, conform solicitărilor părții vătămate, banii primiți de la ea pe contul instituției de finanțare. Angajamentul la care s-a obligat inculpata nu era unul inventat, ea având posibilitatea efectivă de a-și onora obligațiunile asumate, fapt ce a și făcut;

- apreciind drept considerabil pretinsul prejudiciu cauzat prin infracțiune, instanța urma să clarifice toate aspectele sus-citate în vederea determinării caracterului prejudiciului. Contrar recomandărilor CSJ, instanța de fond nici nu se referă la faptul cum s-a ajuns la concluzia că prejudiciul ar fi considerabil;

- pretențiile din acțiunea civilă nu corespund învinuirii, astfel că sumele solicitate nu reprezintă prejudiciu cauzat prin infracțiunea incriminată;

- acuzarea a solicitat suspendarea condiționată a executării pedepsei pe un termen de 1 an, judecătorul a stabilit o pedeapsă mai aspră - 3 ani de suspendare condiționată.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 25 septembrie 2015, a fost respins ca nefondat apelul avocatului Ion Briceag și inculpatei Calcatinge Maria, cu menținerea sentinței.

4.1. Pentru a se pronunța, instanța de apel a concluzionat că, probele administrate la urmărirea penală și-au găsit confirmare în instanța de fond.

Astfel declarațiile părții vătămate Gorgos Valentina despre faptul transferării sumelor bănești în perioada 12.08.2008 - 31.12.2009 de la Gorgos Valentina la Calcatinge Maria au fost confirmate prin informația Consiliului de Administrație a băncii „Energbank” (f.d. 37 vol. I).

De asemenea, sunt confirmate sumele bănești transferate de către Valentina Gorgos din Federația Rusă pe numele lui Calcatinge Maria prin actele de transfer internațional „Iunistrim” (f.d. 92-93 vol. I).

Declarațiile martorului Lupan Liuba confirmă declarațiile părții vătămate, precum că anume Calcatinge Maria era persoana care primea banii de la Gorgos Valentina și urma să-i achite creditul de la „Microinvest”, iar peste 2 ani de zile a observat că în cutia poștală a Gorgos Valentinei au apărut două scrisori de la judecătoria, pe care la rugămintea lui Gorgos Valentinei le-a dus inculpatei. Ulterior, de la casierita „Microinvest” a aflat că Gorgos Valentina le mai datora încă 26 000 lei.

Din actele ÎM OMF „Microinvest” SRL, rezultă că la 03.05.2010, Gorgos Valentina, a fost acționată în instanța civilă din motivul nerespectării condițiilor contractuale conform contractului de credit nr. CR TS-105 din 13.06.2008, iar la 25.06.2010, Judecătoria Criuleni a dispus transmiterea în posesia SRL „Microinvest” a bunului (teren în Criuleni) ipotecat, ce aparținea Gorgos Valentinei și despre acest lucru aceasta nu a fost anunțată de către Calcatinge Maria (f.d. 14).

Astfel, instanța de apel a respins apelul inculpatei și apărătorului acesteia deoarece argumentele apărării sunt nefondate și urmează să fie respinse.

Totodată, Curtea consideră că apelanta a încercat să ducă instanța în eroare, afirmând că urmărirea penală în privința ei a fost încetată și pe acest motiv urmează să fie achitată.

Ordonanța de încetare a urmăririi penale pe cazul dat din 07.07.2012 a fost anulată prin ordonanța procurorului ierarhic superior din 18.03.2013 (f.d. 22).

5. Nefiind de acord cu hotărârile menționate, inculpata Calcatinge Maria, făcând trimitere la prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6), 8), 12) Cod de procedură penală, declară recurs ordinar, în care solicită casarea acestora, cu pronunțarea unei hotărâri de achitare în privința sa, sau procesul penal în cauză să fie încetat în legătură cu existența unor hotărâri neanulate de neîncepere a urmăririi penale pe cazul dat. Recurenta invocă aceleași motive declarate și în apel. Totodată, invocă că instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel, hotărîrea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, nu au fost întrunite elementele infracțiunii, faptei săvârșite i s-a dat o încadrare juridică greșită.

5.1. Procurorul, în conformitate cu prevederile art. 431 alin. (1) pct. 1¹) Cod de procedură penală, a depus referință privind opinia sa asupra recursului declarat de către inculpata Calcatinge Maria, solicitînd respingerea acestuia, deoarece decizia instanței de apel este corectă și corespunde legii.

6. Verificînd argumentele invocate de recurent, în raport cu actele cauzei, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia că, recursul declarat urmează a fi admis din următoarele considerente:

Conform prevederilor art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, judecînd recursul, instanța de recurs este în drept să îl admită, să dispună rejudecarea de

către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

De asemenea, instanța de recurs verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărîrea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Conform art. 414 Cod de procedură penală, instanța de apel, judecînd apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărîrii atacate pe baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din dosar, și oricăror probe noi prezentate instanței de apel sau cercetează suplimentar probele administrate de instanța de fond. Instanța de apel poate da o nouă apreciere probelor din dosar. Instanța de apel, este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Potrivit cerințelor aceluiași articol, chestiunile de fapt asupra cărora s-a pronunțat sau trebuia să se pronunțe prima instanță și care prin apel se transmit instanței de apel sunt: dacă fapta reținută ori numai imputată s-a săvîrșit ori nu, dacă fapta a fost comisă de inculpat și în ce împrejurări s-a comis, dacă probele corect au fost apreciate prin prisma cumulului de probe anexate la dosar în conformitate cu art. 101 Cod de procedură penală.

La chestiunile de drept se referă cele ce țin de următoarele: dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just, dacă normele de drept procesual penale au fost corect aplicate și hotărîrea adoptată să conțină răspuns la toate motivele invocate.

Colegiul lărgit constată, că aceste prevederi legale, deși sunt obligatorii, nu au fost întocmai respectate la judecarea cauzei în apel, iar erorile admise nu pot fi corectate în ordinea procedurii de recurs.

În prezenta cauză, Colegiul lărgit constată, că și-au găsit confirmarea temeiurile pentru recurs prevăzute de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, cazurile cînd instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel de către apărare, în legătură cu ce urmează a fi casată decizia instanței de apel, cu dispunerea rejudecării cauzei în instanța de apel, deoarece această eroare nu poate fi corectată de instanța de recurs.

Potrivit apelului declarat de către apărător, criticîndu-se legalitatea și temeinicia sentinței se invocă următoarele motive:

- instanța de fond a concluzionat însușirea de către inculpata a sumei de 22 819,49 lei, în timp ce partea vătămată revendică suma de 16 305,41 lei. Aceste contradicții atestă faptul că acuzarea nu a efectuat nici cel mai elementar calcul aritmetic pentru a determina suma transferată de peste hotare de către Valentina Gorgos, iar instanța de fond a preluat aceste sume și le-a atribuit autoritate de lucru judecat, astfel, sentința instanței de fond este o transcriere a rechizitoriului

- facînd referire la informația prezentată de Î.M. OMF „Microinvest” SRL, acuzarea impută însușirea sumei de 22 819,49 lei, în realitate din informația dată rezultă că în perioada 12 august 2008 - 31 decembrie 2009, Calcatinge Maria a achitat suma de 42 632.89 lei. Astfel, circumstanțele privitor la achitarea ratelor de credit la instituția OMF „Microinvest” SRL nu au fost elucidate de către acuzare. La foaia dosarului 189, se conține informația privind acțiunile ce urmau a fi realizate de către organul de urmărire penală, printre care și necesitatea audierii în calitate de martori a angajaților ÎM OMF „Microinvest” SRL, referitor la rambursarea creditului. Martorii respectivi nu au fost audiați, iar circumstanțele privitor la restituirea creditului nu au fost elucidate pe deplin;

- instanța a invocat că Calcatinge Maria, cunoscînd că Valentina Gorgos avînd o situație materială grea, a ajutat-o să obțină un credit în mărime de 60 000 lei și un

împrumut de la mătușa Valentina Bobeico în sumă de 3 000 euro și în acest mod încă de la început a urmărit însușirea sumei de 22 819.49 lei. Aceste aprecieri ale instanței sunt absurde, or intermedierea obținerii mijloacelor financiare s-a realizat întocmai așteptărilor părții vătămate care nu a raportat vreun comportament criminal în acest sens din partea inculpatei. Apărarea consideră că sprijinul acordat de către inculpată, atestă mai degrabă lipsa relexelor intenții ale sale;

- inculpata Calcatinge Maria, nu a cunoscut textul contractului de împrumut și anexa acestuia, iar instanța de fond nu a stabilit contrariul, iar prin sentință de fapt, instanța de fond a imputat inculpatei obligativitatea executării unui contract de împrumut;

- din declarațiile lui Valentina Gorgos și ale inculpatei, rezultă că achitarea ratelor de împrumut se realiza haotic și nu la o dată fixă, deoarece banii erau transferați de către Valentina Gorgos de peste hotare în mod haotic, în sume diferite și la date diferite, în unele luni în genere nu erau transferați bani. Inculpata a avut intenția de a-și executa angajamentele asumate, fapt ce a și făcut. Ea a transferat, conform solicitărilor părții vătămate, banii primiți de la ea pe contul instituției de finanțare. Angajamentul la care s-a obligat inculpata nu era unul inventat, ea având posibilitatea efectivă de a-și onora obligațiunile asumate, fapt ce a și făcut;

- apreciind drept considerabil pretinsul prejudiciu cauzat prin infracțiune, instanța urma să clarifice toate aspectele sus-citate în vederea determinării caracterului prejudiciului. Contrar recomandărilor CSJ, instanța de fond nici nu se referă la faptul cum s-a ajuns la concluzia că prejudiciul ar fi considerabil;

- o altă încălcare gravă comisă de către judecătorul primei instanțe ține de faptul că deși acuzarea a solicitat suspendarea condiționată a executării pedepsei pe un termen de 1 an, judecătorul a stabilit o pedeapsă mai aspră - 3 ani de suspendare condiționată.

Anume asupra acestor motive invocate în cerere de apel de către apărare și descrise în pct. 4.1. al deciziei, instanța de apel nu s-a pronunțat, sau s-a pronunțat superficial-arbitrar, fără argumentarea cuvenită.

Astfel, Colegiul lărgit constată că, contrar prevederilor art. 414 Cod de procedură penală, instanța de apel în motivarea soluției, nu s-a expus argumentat pe motivele apelului declarat de apărare, ele fiind respinse printr-o singură frază ca fiind neîntemeiate.

Totodată, în procesul-verbal al ședinței instanței de apel, au fost verificate un șir probe, cărora instanța în decizia sa, nu le-a dat nici o apreciere din punct de vedere al pertinentei, utilității, coroborării acestora, făcând referire doar la două probe care ar dovedi fapta de transfer de bani, fapt confirmat și de către inculpata.

Lecturînd decizia instanței de apel care a menținut sentința primei instanțe, Colegiul penal lărgit a ajuns la concluzia, că instanța de apel a examinat superficial apelul declarat, nu a clarificat care circumstanțe sunt relevante pentru prezenta cauză, a adoptat o soluție neargumentată la modul cuvenit, în legătură cu ce o astfel de decizie nu poate fi menținută și urmează a fi casată cu dispunerea rejudecării cauzei în această parte în aceiași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Astfel, se conchide că, instanța de apel nu s-a pronunțat asupra motivelor invocate în apel și nu și-a motivat soluția, prin ce s-a comis eroarea de drept prevăzută de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală.

Această eroare nu poate fi corectată de instanța de recurs deoarece soluționarea chestiunii respective ține de desfășurarea legală a procedurii de judecată în instanța de apel, care conform art. 414 Cod de procedură penală, trebuie să judece apelurile din punct de vedere al stării de fapt și de drept, deci al legalității și temeiniciei sentinței atacate.

În asemenea condiții, Colegiul penal, constatînd temeiul prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, consideră că decizia instanței de apel urmează a fi casată, cu trimiterea cauzei la rejudecare în instanța de apel.

În cadrul rejudecării cauzei instanța de apel, urmează să țină cont de motivele indicate în prezenta decizie, care au servit temei de casare a soluției adoptate și, cu respectarea prevederilor art. 414, 419 Cod de procedură penală, să verifice minuțios legalitatea și temeinicia hotărîrii atacate, să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel, să aprecieze toate probele în ansamblu, din punct de vedere al coroborării lor și în dependență de situația constatată să adopte o hotărîre legală și întemeiată, care să corespundă prevederilor art. 417 Cod de procedură penală.

7. În conformitate cu art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit,

DECIDE:

Admite recursul ordinar declarat de inculpata **Calcatinge Maria Gheorghe**, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 25 septembrie 2015, în cauza penală, în privința ultimei și dispune rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă căilor de atac.

Pronunțată integral la **27 aprilie 2016**.

Președinte:

Nicolae Gordilă

Judecători:

Ion Guzun

Elena Covalenco

Liliana Catan

Iurie Diaconu